

Svaté obrázky z „krajky“, listí i lidských vlasů

Praha, Klementinum: Výstava *Obrázky z poutí*, která je do 22. června 2014 k vidění ve Výstavním sále Galerie Klementinum Národní knihovny ČR, představuje nejrůznější zajímavé techniky výroby památečních poutních náboženských předmětů. Návštěvníci mohou obdivovat obrázky škapulířové, vyšívané, skládací, průhledové, organické, vykládané folií, želatinové, „krajkové“ a dokonce i polykací.

Půvab těchto drobných ručně malovaných nebo tištěných obrázků spočívá také v jejich zdobení různými technikami (nejprve ručně a později strojově): tzv. „krajkové obrázky“ byly ozvláštněny prořezáváním nebo vypichováním papíru, okraje se vylepšovaly i vystřihováním, ražbou, výšivkou, výjevy byly dekorovány dolepováním papírových nebo látkových ozdob, lesk dodávala blýskavá folie. Vyráběly se též lidové koláže s devočními motivy, jejichž materiál sestával z papíru, textilií, ale i z přírodnin jako květy, listy, či motýlí křídla a peří.

Obrázek věřící zakládali do modlitební či jiné náboženské knihy, lepili na víko truhly či na vnitřní dveře skříně nebo na zeď nad vstupní dveře. Některé typy obrázků nosili přímo u sebe, například ve škapulíři na krku, nebo malé, k požití určené obrázky také polykali.

Soubor obsahuje i několik odklápěcích obrázků složených ze dvou navzájem se překrývajících motivů, nechybí však ani obrázky vyšívané, z nichž jeden ztvárňuje svatého Josefa z Jezulátkem vytvořené z lidských vlasů. Nejčastěji využívaný materiál k výrobě svatých obrázků byl samozřejmě papír, dále jsou zastoupeny též obrázky pergamenové, textilní (plátno, hedvábí) a želatinové. Později byly svaté obrázky tištěny, a to technikou dřevořezu a mědirytu, následně také dřevorytu, kovorytu až k litografii a nakonec barvotisku.

Svaté obrázky byly odjakživa prostředkem i projevem lidové zbožnosti širokých vrstev lidí, dostával je novorozenec od svého kmotra do kolébky, děti při prvním svatém přijímání v kostele a také se vkládaly do rakve na poslední cestu zemřelým. Věřící je často kupovali na náboženské pouti, která byla obvykle jediným způsobem, jak zažít dobrodružství, rozšířit si obzory a zpestřit si všední život plný každodenních povinností. Svaté obrázky a drobná devoční grafika pak plnily funkci „suvénýru“, který bylo možné si na památku přinést domů.

Výstava *Obrázky z pouti*, pořádaná Národní knihovnou ČR ve spolupráci s Muzeem Jindřichohradecka, se koná od 7. 5. 2014 do 22. 6. 2014 ve Výstavním sále Galerie Klementinum každý den od 10.30 do 18.00 hod. s výjimkou pondělí. Vstupné je 50 Kč, pro studenty a seniory 40 Kč, pro děti do 15 let 20 Kč a děti do 6 let mohou expozici navštívit zdarma.

Irena Maňáková
Národní knihovna ČR